

UÇARCA UÇURUM

YAĞMUR TUNALI

Uçarca uçurum

A. Yağmur Tunalı

Türkiye dehşet bir görgüsüzlük batağına düştü. Her yanlış işle beraber görgüsüzlüğün kök saldığını göreceğiz. Hangi durum karşısında nasıl davranılacağını *gelenek ve görenekler, temâyül* haline gelmiş uygulamalar ve yazılı kurallar belirler. Bunlara uyulmazsa ve gereği yapılmazsa bozgunun önü alınamaz. Kuralları bir bir hayatınızdan kovmayı normal hale getirirseniz doğacak kaosun nereye varacağını bilemezsiniz.

İki yıl önce Yeniçağ'daki ilk köşe yazımda kültür-sanat yazacağımı söylemişim. Görgü'ye ve toplumdaki davranış değişmelerine dokunacağımı da belirtmişim. Bu güne kadar doğrudan *muâşeret*(görgü) ve *teşrifat*(protokol) konularına girmeye fırsat bulamadım. Yalnız, yazdıklarımın hepsi de birçok bakımdan *muâşeret* dediğimiz insan ve toplum protokolü çerçevesindeydi. Sadece, görgünün kanun ötesi gücünden bahsedemedim. Günlük hayatta yaşadığımız örnekleri yazamadım. Yine yaşananları yorumlayarak ve işin fikir tarafına ağırlık vererek yürümeye kendimi mecbur hissedeceğimi görüyorum. Belli ki bu dönemde bana düşen budur.

Meclis Meclis olalı...

Gün geçmiyor ki devletin tepelerinde bir görgüsüzlük bombası patlamasın! Meclis'teki bütçe görüşmelerine bakıyorsunuz, edilen sözleri, hareketleri, kabalığı aşan zorbalıkları, hiçbir değere sığmayan davranışları görünce nutkunuz tutuluyor. Evet, hiç mi hiç olmayacak işler karşısında edecek söz bulamıyorsunuz. Böyle giderse, yakında toplu kavga görüntülerinin nereye varacağını göreceğiz. Yapılanlar, -vekilliği bırakın- genel geçer insanlık değerlerine uyacak cinsten değildir. Sevgiye-saygıya, görgüye sığacak işlerden değildir. Ayıp ötesidir diyeceğim yetmeyecek, kötünün kötüsü örneklerdendir. Bilesiniz ki vekillerin vekâletini derhal kaldırmayı düşüneneğimiz hususlardandır. Seçim dışında bize verilmiş böyle bir imkân maalesef yok.

Seçim dedim, derken de dilim yandı: Artık seçim de birikmiş kirlenmeleri giderecek bir mekanizma olmaktan çıktı. En başta partilerde demokrasi, yani barut yok. Milletvekili adaylarının seçimini bir kişi yapıyor. Yığınakta böyle yığın yığın problem var.

Meclis meclis olalı, kendi içindeki akıl almaz hale gelen arızaları çözmekte hiç bu kadar çaresiz kalmamıştı. Evet, eskiden de yanlışlar, kavgalar, gürültüler, kabalıklar olurdu. Hatta bir kere ölüm bile oldu. Her defasında, suçlular-kabahatlılar şöyle böyle cezalandırıldı. Ölüme sebep olan vekilin sadece siyasi hayatı değil, hayatı kaydırıldı. Şimdi'yi hiç sormayın! Ölüme sebebiyet verecek harekette bulunan ve "*Ben özür dilemem*" diyen kişiyi Meclis dışına iten bir karar bile görülmedi. Attığı yumruktan, ettiği sözden bin pişman olacağı bir baskı ve hareketini mahkûm etme yaşanmadı.

Bu durumda varacağımız birinci sonuç şudur: Burada sorgulanacak olan siyasetin görgüsüzlüğü ve Meclis'in mehabetinin korunmasına uzak düşen kültürsüzlüğüdür.

Düello bile ileri

Bu gibi durumlarda her zaman tarihi hatırlarım. Gözümün önünden yaşanmış örnekler geçer. Hatırladıklarımı bugüne uyan yönleriyle anlamaya çalışırım. Bazen de karşılaştırdığım olur. Bu tuhaf kavga ve zorbalığı meşrulaştırmaya yol açan görüntüler bana olmayacak bir işi hatırlattı. Düşündüm: Batı Ortaçağı'nın düello âdeti bile bu bizimkilerin kalabalığı arkasına alan korkak efeliğiyle taban tabana zıt bir harekettir. Düelloda kendini ortaya koymak vardır. Eşit şartlarda bir dövüş ve sonu

ölüme varacak bir kapışma vardır. Görüldü ki bu bizimkilerin sokak kabadayısı ahlâkına bile uzak efendi uşağı kılıklı öfke püskürmelerinin gösterişçiliğinde sıyrıtan kör saplantıdır. Buradan her tür kullanılma ve kaba bencillik örneği çıkar. Nitekim çıkıyor.

Seçimler yaklaştı. Bu sözüm ona vekil, güya kendisini yumruğuyla efendisine beğendirecekti. Merd-i kıptinin yiğitlik gösterisi hırsızlığı üzerindedir ya.. bu da kalabalığa güvenerek pavyon fedaisinden beter bir dil ve halle ileri atıldı. Bu, efendisine bağlıların kör saplantılarının nereye vardığını sayıya gelmez olayda gördük. Ona umduğunu buldurmamak kamuoyuna düşüyorsa bari halk gerekeni yapsın. Tepkiler fazla olursa, yaptığının cezasının hiç olmazsa bir bölümünü görür ve listeye giremez. Çare yok, düzelmek için neye inandığını düşünmeyen tapınıcıların her türlüşünden kurtulacağız. Türkiye, bu kör zorbalığı aşabildiği ölçüde kendine gelecek.

Bir pürüfüsür

Bunlar, en hafifinden imamın yellendiği görgüsüzlük halleridir. Nereye varacağını düşünmemiz lazım. Ne yazık ki bu çıkışların münferid(tekil), istisnâ ve şahıslarla sınırlı olaylar olmadığı, verilen tepkilerden bellidir. Anlamak için nereden, nasıl sesler duyduğumuza veya duymadığımıza bakacağız. Mesela zaman zaman İşid benzeri anlayışlardan bildiklerimizi hatırlatan tepkiler veren bir profesör var. O da o yumruğu alkışlıyor. Gerekeceyi de güya tarihten alıyor. Gelenek böyleymiş. Hangi gelenekse, hangi tarihe... Tarihe nasıl bir bakışsa... Nasıl bir profesörse... Bu kişi dine de böyle bakıyor, böyle bakıyorlar. Neye inandıklarını görüyoruz. Kişileri, bazı sloganlarla şekillenen gruplarını, hocalarını, sahte şeyhlerini ve reislerini Tanrı gibi kutsuyorlar. Yakınlarda bir ilim adamı dostumla konuşuyorduk. Önce ve sonra ve yalnız Allah'a değil, onlara tapındıklarını söyledi. "Yanlış düşünüyorsun" diyemedim.

Hemen söyleyeyim, Osmanlı toplum ve devlet hayatında bu anlayıştakilerin kabul görmesi mümkün değildi. Tarih arızalarıyla bizimdir. Çörekledikleri yer maalesef medreseler olabiliyor ve zaman zaman başkaldırıyorlardı. *Kadızedeliler* hareketi böyleydi. **Genç Osman**'dan başlayarak yaşadığımız bütün darbeler böyleydi. Başarmış görünseler bile, sonra devlet peşlerini bırakmaz ve mutlaka temizlerdi.

Tekrar edeceğim, tarih ve ecdat o profesör görünen zatın dediği değildir. O kafa Osmanlı devlet hayatında reddedilmiştir. O büyük tarihin genel karakteri inceliklidir. Görülmemiş derecede rafineleşmiş bir insan ve hayat bakışıdır. Hâkim görüş bu olduğu için altı yüzyıl yaşamıştır. Yoksa yirmi yılın on yılındaki cehaletin fütursuz kabalığıyla herşeyi batırdığımız gibi, o devirlerde de on yılları göremezdik.

İşin dikkat edeceğimiz yönü

Bu meydanda görünen adamlar tek tek kişiler değil. Arkalarında kendileri gibi din üzerinden semirmiş, semirtilmiş yüzlerce cemaat ve tarikat görünüşlü çıkar örgütleri var. Bunlar sayıca çoklar; devlete ve memleket sathına yayılmış haldeler. Onlarcası cepten, uçkurdan, badelemekten ve çocuk istismarından deşifre oldu. Uyanmadık. Bırakın onu, Fetö bunların tamamı kadar kuvvetli bir örgüttü. Yaptıklarını gördük, yine uyanmadık. Binlerce cemaat hiçbir şey yaşanmamış gibi devam ettiler. Merdiven altında kanun denetiminden, toplum denetiminden uzaktalar. Fakat işe bakın ki bizi, toplumu onlar denetliyorlar. Tam bu durumdayız. Korkuluyor ve ses çıkarılmıyor. Bunu göreceğiz ve tedbir düşüneceğiz. Ne yaptıklarını bileceğiz. Denetim altına alacağız. Ak koyun kara koyun belli olacak. Devlet bu sapkın anlayışlara bırakılmayacak.

Kesin olan şu: Gerektiği kadar ve gerektiği şekilde karşı durulmuyor. Aksine, bu sapmayı ve sapkınılığı görenlerin bu şahıslara tepkisine karşı bir saldırı başlıyor. Fetö'de de böyle olmamış

mıydı? Görüyorsunuz, yumruk atana, altı yaşındaki çocukla evlenen ve evlendirene cılız bir “Yanlış yapmışlar” demekle yetiniliyor. “Dini sapıklığınıza alet etmek belalı bir iştir, toplumu çürütür. Diliniz dil değil, haliniz hal değil...” diyenlere denmedik bırakılmıyor. Yine aynı efelik. Yine aynı kabalık. Yine aynı zorbalık. Yine aynı görmemişlik. Yine aynı görgüsüzlük.

Bu halleriyle *İslamiyet görgüsüzlük dini* dedirtenler, dini ne hale getirdiklerini düşünmüyorlar. İran örneğini hiç mi hiç konuşmuyor, konuşturuyorlar. O da bir ayna; bakmıyor, baktırmamaya çalışıyorlar. Sahi, bizimkilerin üç aydır kaynayan İran’dan bahsettiğini hiç duydunuz mu? İran’ı, İsid’i ve benzerlerini, bizdeki cemaat yapılarının onların bir tık gerisinde olduğunu konuşturuyorlar. Sahteliğin kol gezdiği alanın din üzerinden din dışılık olduğunu konuşturuyorlar.

Birçok din var. Onun için din diyene “Hangi din?” diyeceğiz. Yaşadıklarımıza yol açan din bizimkine benzemiyor. Mide ve uçkur üzerinden yaşanan uydurma bir din bu. Kurgular tam böyle. Dil öyle. Ne dinin istediği yüce düşünce, ne de yaşama inceliği. Böyle böyle binbir görgüsüzlük örneği içinde boğulan bir toplum haline geldik. Daha ileri sözler edilecek durumdayız da dilim varmıyor.